

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2024-01-05 Nr. 429-3
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X.X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas), kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. liepos 17 d. eismo įvykio metu dėl draudiko transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu (toliau – TPVCAPD) apdraustos transporto priemonės valdytojo kaltės buvo apgadintas pareiškėjo automobilis „Honda“ (valst. Nr. *Duomenys neskelbtini*). Pareiškėjas 2023 m. liepos 17 d. kreipėsi į draudiką dėl žalą atlyginančios draudimo išmokos mokėjimo, pateikė eismo įvykio deklaraciją ir nuotraukas iš įvykio vietos.

Tą pačią dieną ir 2023 m. liepos 20 d. draudiko atstovė susiekė su pareiškėju ir prašė pateikti papildomas automobilio apgadinių nuotraukas.

2023 m. liepos 21 d. draudiko atstovė telefonu informavo pareiškėją, kad 2023 m. liepos 20 d. draudiko sudarytos pareiškėjo automobilio remonto sąmatos suma – 500,69 Eur be PVM.

2023 m. liepos 26 d. pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir nurodė, jog, šiam pažeidus pareigą per teisės aktuose nustatytą terminą apžiūrėti automobilį, pareiškėjas buvo priverstas kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją UAB „Kauno nepriklausomų autoekspertų biuras“, kuris parengtoje Autotransporto priemonės vertinimo ataskaitoje (toliau – Vertinimo ataskaita) nustatė, jog automobilio atkūrimo sąnaudų suma – 873,89 Eur be PVM. Pareiškėjas prašė išmokėti tokio dydžio draudimo išmoką, kartu atlyginant 100 Eur turto vertintojo paslaugų išlaidų ir 20 Eur automobilio patikros servise išlaidų.

2023 m. rugpjūčio 16 d. draudikas raštu informavo pareiškėją, kad nutarė jam išmokėti 504,16 Eur draudimo išmoką. Draudikas nurodė kreipęsis į tris servigus, veikiančius pareiškėjo gyvenamosios vietos (Kauno) regione, šie pateikė tokius automobilio būtinąjį remonto kainų pasiūlymus: UAB „Žerutis“ – 506,04 Eur be PVM, UAB „Delondas“ – 484,24 Eur be PVM; UAB „Dažyti verta“ – 471,62 Eur be PVM. Trijų remonto įmonių remonto darbų sąmatų vidurkiui (487,30 Eur be PVM) esant mažesniame negu draudiko nustatytas žalos dydis, draudikas nurodė neturintis pagrindo keisti savo sprendimo dėl būtinų automobilio atkūrimo išlaidų dydžio. Papildomai draudikas sutiko atlyginti 3,47 Eur pareiškėjo patirtų automobilio patikros servise išlaidų (suteiktų paslaugų PVM suma), nes šių paslaugų kaina be PVM jau įtraukta į draudiko sąmatą dėl automobilio remonto (bamperio nuėmimo ir uždėjimo darbai).

Pareiškėjas su draudiko apskaičiuota draudimo išmoka nesutiko, nurodė, kad ji apskaičiuota, neatlikus faktinės automobilio apžiūros. Draudikui netenkinus pareiškėjo pretenzijas, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas palaikė savo reikalavimus. Pareiškėjas akcentavo, kad pareigos apžiūrėti automobilį per nustatytus terminus nevykdęs draudikas nurodė pareiškėjui pačiam kreiptis į turto vertintoją dėl žalos nustatymo ir žadėjo vadovautis jo skaičiavimais, atlyginti išlaidas už suteiktas vertintojo paslaugas, tačiau vėliau nepagrįstai pakeitė savo poziciją.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė su pareiškėjo reikalavimais nesutinkantis. Draudiko teigimu, pareiškėjo kelis kartus buvo prašoma pateikti papildomas automobilio apgadinių nuotraukas, jis buvo informuotas, kad, jų nepateikus, žalos dydis bus nustatytas pagal draudiko turimą medžiagą. Draudikas pažymėjo

nesiūlęs pareiškėjui kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją, taip pat nebuvo nurodyta, kad, pateikus nepriklausomo vertintojo ataskaitą, žala bus atlyginama pagal ją, kompensuojant vertinimo išlaidas. 2023 m. liepos 21 d. pareiškėjas atsisakė draudiko pasiūlytos apžiūros ar kreiptis į remonto įmonę.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi ir papildomuose paaiškinimuose draudikas pasisakė dėl draudiko ir vertintojo apskaičiuotos žalos skirtumų.

Tebevykstant ginčo nagrinėjimo procesui draudikas Lietuvos bankui pateikė patikslintą automobilio remonto sąmatą (kurios suma – 627,67 Eur be PVM), remdamasis ja, nutarė išmokėti papildomą 126,98 Eur draudimo išmoką, atlyginančią būtinąsias automobilio remonto išlaidas (skirtumą tarp patikslintos ir pradinės draudiko apskaičiuotos remonto išlaidų sumos (500,69 Eur)). Draudikas į patikslintą sąmatą nurodė papildomai įtraukęs dešinės pusės galinio atšvaito („reflektoriaus“) keitimą bei „galinės panelės“ remonto (dažymo) darbus. Draudikas nurodė iš savo sąmatos pašalinęs iš pradžių įtrauktas duslintuvo remonto išlaidas, nes pareiškėjas tokio gedimo nenurodė, jis nefiksuotas ir vėlesnių apžiūrų metu.

Taip pat draudikas informavo, kad nutarė visiškai atlyginti pareiškėjo patirtas automobilio patikros servise išlaidas, išmokant papildomą 16,53 Eur sumą (įvertinus jau išmokėtą 3,47 Eur šių išlaidų dalį (kainos PVM dalis)).

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių nesutarimas kilo dėl: 1) automobilio remonto išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydžio; 2) draudiko atsisakymo atlyginti 100 Eur vertintojo paslaugų išlaidas. Kaip minėta, draudikas ginčo nagrinėjimo metu sutiko visiškai atlyginti 20 Eur automobilio patikros servise išlaidų, todėl šios ginčo dalies neliko ir reikalavimas dėl minėtų išlaidų atlyginimo sprendime iš esmės nevertinamas.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudikas: 1) tinkamai nustatė ir pagrindė draudimo išmokos, atlyginančios per eismo įvykį pareiškėjo automobiliui padarytų sugadinimų būtinųjų remonto išlaidų dydį; 2) pagrįstai atsisakė atlyginti 100 Eur turto vertintojo paslaugų išlaidas.

1. Dėl draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos, atlyginančios per eismo įvykį pareiškėjo automobiliui padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio pagrįstumo

TPVCAPD reguliuojamas Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatomis.

Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka. Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 6 punkte įtvirtinta, kad eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu (toliau – Civilinis kodeksas), TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas.

Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. Taisyklių 15 punkte taip pat nustatyta, kad sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, jeigu po remonto jos atitiks techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo pasirenka kitą remonto būdą – detales ir (ar) dalis, kurios gali būti suremontuotos, pakeičia naujomis, atsakingas draudikas ar Biuras neatlygina visų tokio remonto išlaidų, o žala apskaičiuojama pagal būtinas remonto išlaidas.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoka, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

TPVCAPD priklauso nuostolių draudimo rūšiai, todėl jo tikslas yra kompensuoti nukentėjusio trečiojo asmens patirtus realius nuostolius. Atsižvelgiant į TPVCAPD sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse įgyvendinamą Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį.

Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalą, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita.¹ Nustatant nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytą žalą, turi būti atsižvelgiama į visas individualias aplinkybes ir vadovaujamosi TPVCAPD tikslu kompensuoti nukentėjusio trečiojo asmens patirtus realius nuostolius, nepažeidžiant šio asmens teisės į teisingą žalos atlyginimą bei nepatiriant papildomų išlaidų dėl nuo nukentėjusio trečiojo asmens nepriklausančių priežasčių.²

Pažymėtina, kad, pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoka, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti³.

Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi įrodyti, kad draudiko apskaičiuota išmoka automobiliui atkurti yra nepagrįsta, nepakankama tam, kad būtų atlyginti pareiškėjo patirti nuostoliai. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi, o nustatytas galutinis atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Kaip matyti, galutinį mokėtinos draudimo išmokos dydį draudikas grindžia savo ekspertų 2023 m. gruodžio 29 d. sudaryta automobilio remonto sąmata. Pareiškėjas savo reikalavimą grindžia Vertinimo ataskaita.

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Įvertinus galutinę draudiko sąmatą ir Vertinimo ataskaitoje pateiktą žalos skaičiavimą, taip pat draudiko paaiškinimus, darytina išvada, kad apskaičiuotos žalos skirtumas iš esmės lėmė tai, kad vertintojo į sąmatą įtrauktų detalių ir darbų kainos draudikas neįtraukė į savo sąmatą, be to, gana ženklus darbų (tiek mechaninių, tiek dažymo) kainų skirtumas. Kita vertus, detalių kainų ir dažymo medžiagų kainų skirtumai yra minimalūs (iki 8 Eur).

1.1. Dėl automobilio remonto apimtys

Draudikas nurodė, kad į jo sąmatą buvo įtrauktas parkavimo jutiklio dažymas, bet ne keitimas (kaip vertintojo sąmatoje). Draudikas nurodė neįtraukęs minėtos detalės keitimo, nes nebuvo pateikti įrodymai, jog buvo atlikta jutiklio diagnostika ir nustatyta, kad jis neveikia. Ši aplinkybė buvo nurodyta ir 2023 m. rugpjūčio 14 d. draudiko rašte pareiškėjui, bet papildomi įrodymai, pagrindžiantys detalės keitimo būtinybę, draudikui nebuvo pateikti. Draudikas savo paaiškinimuose nurodė: „Ir pirminėse nuotraukose, ir Nepriklausomo eksperto nuotraukose buvo matomas daviklio dažų dangos nubrozdinimas, mūsų sąmatoje šis defektas įtrauktas, įskaičiuotas. Žemiau pridėta nuotrauka iš Nepriklausomo eksperto ataskaitos, kur matomas daviklis. Nuėmus bamperį, joks mechaninis sulaužymas nuotraukose nefiksuotas.“

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad, pateiktais duomenimis, nei draudiko ekspertai, nei jo apklausti servaisi nenustatė būtinybės keisti minėtą daviklį, tačiau įtraukė jo dažymą į savo sąmatas. Nors draudikas rašte pareiškėjui nurodė, jog pateikti įrodymai nėra pakankami šios detalės keitimo būtinumui pagrįsti, nėra duomenų, kad pareiškėjas draudikui būtų teikęs papildomus duomenis (diagnostikos išrašą ar kitus įrodymus, kad daviklis yra sugadintas, neveikia).

Kaip minėta, Taisyklių 15 punkte įtvirtinta, kad jeigu nustatyta, kad sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas kaip tik šiuo numatytu būdu. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo pasirenka kitą remonto būdą – detales ir (ar) dalis, kurios gali būti suremontuotos, pakeičia naujomis, atsakingas draudikas neatlygina visų tokio remonto išlaidų, o žala apskaičiuojama pagal būtinas remonto išlaidas.

Įvertinus nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad, pareiškėjui nepateikus jokių objektyvių duomenų apie šios detalės remonto būdo netinkamumą ir būtinybę keisti minėtą daviklį, draudikas pagrįstai atsisakė žalą skaičiuoti, taikant daviklio keitimo, o ne dažymo kainą. Kartu pažymėtina, kad, pareiškėjui pateikus papildomų objektyvių duomenų, pagrindžiančių minėtos detalės keitimo būtinybę, draudikui kiltų pareiga persvarstyti sprendimą, susijusį su šios detalės keitimu.

Taip pat, kaip matyti, į vertintojo sudarytą automobilio atkūrimo išlaidų skaičiavimą yra įtraukta pozicija „pagrindinio slopintuvo“ remonto darbai. Draudikas paaiškino, kad, remiantis pateiktomis šios detalės nuotraukomis, jos remonto poreikis nebuvo nustatytas, todėl minėti remonto darbai į draudiko sąmatą neįtraukti: „<...> nuotraukose matosi, kad detalė tiesi, nedeformuota. Tai yra metalinis standumo elementas, jam defektą galima fiksuoti tik vizualiai jį apžiūrint, ir arba matomi jo pažeidimai arba ne. Kadangi smūgis automobiliui buvo labiau į apatinę dalį, tikėtina kad ir „nepasiekė“ stiprintuvo, buvo per mažas kitos t. p. aukštis.“

Nors draudikas 2023 m. rugpjūčio 14 d. rašte pareiškėjui nurodė, jog pateikti įrodymai nėra pakankami šios detalės remonto būtinumui pagrįsti, nėra duomenų, kad pareiškėjas draudikui būtų teikęs papildomus duomenis, kuriuose būtų užfiksuoti šios detalės sugadinimai.

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad, pareiškėjui nepateikus jokių objektyvių duomenų apie šios detalės remonto būtinybę, draudikas pagrįstai atsisakė žalą skaičiuoti, įtraukiant slopintuvo remonto kainą. Kartu pažymėtina, kad, pareiškėjui pateikus papildomų objektyvių duomenų, pagrindžiančių minėtos detalės remonto būtinybę, draudikui kiltų pareiga persvarstyti sprendimą, susijusį su šios detalės remontu.

1.2. Dėl būtinųjų remonto ir dažymo darbų kainos

Palyginus draudiko ir vertintojo remonto išlaidų skaičiavimus, matyti, kad jų skirtumą taip pat lemia skirtinga nurodyta mechaninių darbų kaina ir dažymo darbų kaina. Šiuos skirtumus iš esmės lėmė vertintojo ir draudiko naudojamų darbų įkainių skirtumas. Vertintojo naudoti valandiniai darbų įkainiai: mechaninių darbų – 33,44 Eur be PVM, dažymo darbų – 33,85 Eur be PVM.

Draudiko teigimu, vertintojo sąmatoje naudoti gerokai didesni darbų valandiniai įkainiai, nei siūlo remontą faktiškai galinčios atlikti įmonės. Galutinėje sąmatoje draudikas taikė trijų apklaustų servisų įkainių vidurkį: mechaninių darbų įkainis – 25,6 Eur be PVM (apklaustų servisų įkainiai – 25 Eur; 26 Eur; 26 Eur); dažymo darbų – 26,3 Eur be PVM (servisų – 25 Eur; 27 Eur; 27 Eur).

Darytina išvada, kad draudikas, remdamasis trijų faktiškai veikiančių servisų įkainiais, tinkamai pagrindė savo sąmatoje naudotų darbų įkainių dydžius. Manytina, kad toks žalos skaičiavimas pareiškėjo interesų nepažeidžia, tačiau sudaro galimybę ekonomiškiau būdu atlyginti žalą, o tai atitinka Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintą prievolių vykdymo ekonomiškumo principą.

Taip pat, lyginant draudiko ir vertintojo žalos skaičiavimus, matyti, kad vertintojo nurodyta dažymo medžiagų kaina (200,90 Eur be PVM) yra nežymiai mažesnė negu, nuodyta draudiko galutinėje sąmatoje (193,37 Eur be PVM). Tiek draudikas, tiek vertintojas išlaidoms apskaičiuoti nurodė naudoti „DAT“ programą. Vis dėlto draudiko sąmatoje prie kiekvienos darbų pozicijos nurodytas medžiagų kiekis, o vertintojo skaičiuotėje tokio išskyrimo nėra, nurodyta tik bendra dažymo medžiagų kaina. Nesant galimybės palyginti konkrečių pozicijų, manytina, kad žalos dydžio nustatymo prerogatyvą turinčio draudiko ekspertų naudojant specialią programą parengti skaičiavimai nebuvo motyvuotai nuginčyti, todėl laikytini pagrįstais.

1.3. Dėl keičiamų detalių kainos

Vertinant draudiko ir vertintojo pateiktus žalos skaičiavimus, matyti, kad vertintojas rėmėsi naujų originalių detalių kainomis ir joms taikė 35,79 proc. nusidėvėjimą.

Draudikas nurodė, kad jo sąmatoje taikytos naudotų dalių kainos. Draudiko teigimu, automobilis nėra naujas, rinkoje yra tinkamos kokybės naudotų dalių, tinkančių pareiškėjo automobiliui⁴. Aplinkybę, kad yra galimybė reikiamas dalis įgyti pigiau antrinėje rinkoje, patvirtina ir draudiko apklaustų remonto įmonių remonto pasiūlymai, kuriuose taip pat naudojamos naudotų dalių kainos (bendra servisų nurodytų dalių kaina yra mažesnė negu nurodyta draudiko).

Įvertinus keičiamas dalis, dėl kurių keitimo nėra ginčo („galinio buferio apdangalo ap. Dalis⁵“ ir „D.P. galinis atšvaitas“⁶), matyti, kad vertintojo nustatyta jų kaina, nepritaikius nusidėvėjimo – 335,45 Eur, pritaikius nusidėvėjimą – 215,39 Eur. Kita vertus, draudiko sąmatoje nurodyta, kad keičiamų dalių vertė – 208,33 Eur. Taigi, draudiko apskaičiuota keičiamų detalių vertė yra labai artima kainai, nustatytai vertintojo pagal naujų detalių kainas, taikant nusidėvėjimą, tik nežymiai mažesnė.

Duomenų, kad automobilio dalių keitimas naudotomis dalimis būtų negalimas ar objektyviai pažeistų pareiškėjo interesus, nėra pateikta. Įvertinus minėtas aplinkybes, manytina kad draudiko taikytas žalos skaičiavimas pareiškėjo interesų nepažeidžia, tačiau sudaro galimybę ekonomiškiau būdu atlyginti žalą, o tai atitinka Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintą prievolių vykdymo ekonomiškumo principą.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, remiantis pateiktais duomenimis, nėra pagrindo daryti išvadą, kad patikslinta draudiko apskaičiuota draudimo išmoka yra per maža ir būtent Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje, o ne draudiko patikslintoje sąmatoje nurodytos teorinės remonto išlaidos atitinka TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatytas konkrečias žalos ir draudimo išmokos apskaičiavimo taisykles bei Civiliniame kodekse įtvirtintus prievolių vykdymo principus.

⁴ Pirmos automobilio registracijos data – 2010 m. gegužės 3 d.

⁵ Kodas – 57245.

⁶ Kodas – 55692.

2. Dėl vertinimo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas Lietuvos banko prašė įpareigoti draudiką atlyginti 100 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą⁷. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. Toje pačioje TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas. Tai reiškia, kad įstatyme būtent draudikui numatyta prievolė nustatyti padarytos žalos dydį.

Draudikas teigia tinkamai įvykdęs pareigą apžiūrėti turtą, poreikio pareiškėjui kreiptis į turto vertintoją nebuvo.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad iš karto po eismo įvykio (2023 m. liepos 17 d.) pareiškėjas pateikė draudikui su įvykiu susijusią informaciją (įskaitant nuotraukas iš įvykio vietos). Tą pačią dieną su pareiškėju telefonu susisiekė draudiko atstovė ir paprašė pareiškėjo pateikti papildomas automobilio apgadinimų nuotraukas. Pareiškėjas nurodė, kad atsiųs papildomas nuotraukas.

2023 m. liepos 20 d. (trečią darbo dieną nuo pranešimo apie įvykį) draudiko atstovė telefonu vėl susisiekė su pareiškėju ir pakartotinai paprašė pateikti papildomas nuotraukas, kuriose būtų užfiksuoti automobilio apgadinimai. Pareiškėjas teigė persiuntęs visas aktualias nuotraukas ir nurodė laukiantis žalos skaičiavimo. Draudiko atstovė nurodė, kad tokiu atveju skaičiavimai bus atlikti remiantis draudiko turimais duomenimis.

2023 m. liepos 21 d. draudiko atstovė telefonu informavo pareiškėją, kad 2023 m. liepos 20 d. draudiko sudarytos pareiškėjo automobilio remonto sąmatos suma – 500,69 Eur be PVM. Pareiškėjas nurodė su tokia žalos suma nesutinkantis. Pareiškėjo teigimu, kadangi draudikas per teisės aktuose nustatytą terminą neatvyko apžiūrėti automobilio, pareiškėjas informavo draudiką, kad artimiausiu metu pateiks nepriklausomo eksperto parengtus žalos skaičiavimus. Draudiko atstovė priminė, kad pareiškėjas buvo informuotas, kad, negavus papildomų duomenų, žala bus įvertinta pagal draudiko turimus duomenis. Kita vertus, draudikas gali nedelsdamas atvykti apžiūrėti automobilį. Pareiškėjas nurodė, kad šis draudiko pasiūlymas yra pavėluotas. Draudiko atstovei pasiūlius automobilio remontą atlikti servise, pareiškėjas nurodė jau buvęs servise, ten ir buvo įvertinta žala.

2023 m. liepos 26 d. pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir nurodė, jog, šiam pažeidus pareigą per nustatytą terminą apžiūrėti automobilį, pareiškėjas buvo priverstas kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją. Pareiškėjas prašė išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą remiantis minėtos ataskaitos duomenimis, taip pat atlyginti 100 Eur turto vertintojo paslaugų išlaidų ir 20 Eur automobilio patikros servise išlaidų.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad, gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris servisus, šie pateikė automobilio remonto pasiūlymus. Gautų pasiūlymų vidurkis buvo mažesnis negu pirminis draudiko skaičiavimas, todėl draudikas nutarė nekeisti priimto sprendimo.

2023 m. gruodžio 29 d. draudikas parengė patikslintą sąmatą, kurios suma – 627,67 Eur be PVM. Taigi, patikslinta draudiko sąmata yra 126,98 Eur didesnė negu pradinė. Kaip matyti, didžioji dalis papildomų išlaidų yra susijusi su papildomai įtrauktais „galinės panelės“ remonto

⁷ Ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens rašytinio pranešimo apie eismo įvykį gavimo dienos.

(dažymo) darbai, taip pat dalis papildomų išlaidų yra susijusios su papildomai įtrauktu dešinės pusės galinio atšvaito („reflektoriaus“) keitimu (papildomai įtrauktos keičiamos detalės kaina – 8,33 Eur be PVM).

Kaip matyti iš pateiktų paaiškinimų, abu minėti pažeidimai buvo užfiksuoti su Vertintojo ataskaita pateiktose nuotraukose.

Nors pareiškėjas teigė, kad draudikas nevykdė pareigos apžiūrėti automobilį, nėra ginčo, kad pareiškėjas įvykio dieną (2023 m. liepos 17 d.) draudikui nusiuntė nuotraukas iš įvykio vietos, taip pat tą pačią dieną pažadėjo draudikui jo prašymu pateikti papildomų apgadinių nuotraukų. 2023 m. liepos 20 d. draudiko atstovė pakartotinai prašė pareiškėjo pateikti papildomas apgadinių nuotraukas, tačiau pareiškėjas nurodė, kad yra viską pateikęs, ir papildomų duomenų nepateikė. Taigi, draudikas veikė aktyviai, siekdamas operatyviai gauti visus žalai įvertinti aktualius duomenis, ir juos vertino. Nėra pagrindo teigti, kad draudikas nevykdė pareigos operatyviai veikti, nustatant žalos dydį.

Atkreiptinas dėmesys, kad automobilių apgadinių vertinimas pagal pateiktas nuotraukas praktikoje yra plačiai taikomas draudimo bendrovių ir savaime nelaikytinas netinkamu automobilio apžiūros būdu, svarbu, kad būtų užfiksuoti visi matomi apgadiniai. Šiuo atveju pareiškėjas nebuvo nurodęs, kad neturi galimybės fiksuoti apgadinių, teikė nuotraukas, jas vertindamas su kitais gautais duomenimis draudikas atliko pirmąjį žalos skaičiavimą.

Nors pareiškėjas teigė, kad į turto vertintoją kreipėsi, nes draudikas nevykdė pareigos apžiūrėti automobilį, iš Vertinimo ataskaitos matyti, kad sutartis su vertintoju sudaryta 2023 m. liepos 17 d., nurodytas „Užsakymo vykdymo pradžios laikas – 2023 m. liepos 17 d. 13:10“. Vertinimo ataskaitoje nurodoma, kad pirmoji automobilio apžiūra buvo atlikta 2023 m. liepos 17 d. Iš Vertinimo ataskaitos matyti, kad tą pačią dieną vertintojas surašė automobilio apžiūros aktą ir parengė automobilio atkūrimo išlaidų skaičiavimą.

Įvertinus pateiktus duomenis, darytina išvada, kad sutartis su vertintoju dėl mokamų paslaugų buvo sudaryta ir automobilio apžiūra buvo atlikta dar eismo įvykio dieną, nepasibaigus teisės aktuose draudikui nustatytam automobilio apžiūros terminui ir iki draudikui nustatant žalos dydį (kuris galėtų būti ginčijamas). Taigi, darytina išvada, kad pareiškėjas į vertintoją kreipėsi ne dėl objektyvios būtinybės, draudikui nevykdant savo pareigų, susijusių su operatyvia automobilio apžiūra po eismo įvykio, net nesant ginčytino draudiko atlikto žalos vertinimo (apskaičiavimo), tačiau savo iniciatyva. Tuo tarpu draudikas veiksmus, reikalingus automobilio apgaditimams įvertinti, atliko nepažeisdamas nustatytų terminų.

Taip pat iš pateiktų duomenų matyti, kad draudikui informavus apie nustatytą žalos dydį, pareiškėjas nesikreipė į draudiką su pretenzija, tačiau 2023 m. liepos 24 d. organizavo papildomą automobilio apžiūrą servise UAB „Meharis“. Iš pateiktų nuotraukų matyti, kad šios patikros metu automobilis buvo pakeltas, nuimtas bamperis ir užfiksuotas „galinės panelės“ apgadimas.

2023 m. liepos 26 d. kartu su pretenzija dėl žalos dydžio pareiškėjas iš karto pateikė ir Vertinimo ataskaitą, kuria prašė draudiko vadovautis. Vis dėlto draudikas nesivadovavo nei Vertinimo ataskaitoje nustatyta remonto apimtimi, nei detalių kainomis, nei darbų įkainiais.

Vertinant draudiko atliktą nuostolio dydžio perskaičiavimą, darytina išvada, kad jis buvo susijęs ne su iš esmės neteisingais pradiniais draudiko skaičiavimais, tačiau su paaiškėjusiais naujais sugadinimais, kurie buvo užfiksuoti per apžiūrą servise ir pateikti draudikui po pirminės sąmatos sudarymo, kartu su Vertinimo ataskaita.

Kartu pastebėtina, kad nors patikros servise nuotraukos buvo įtrauktos į Vertinimo ataskaitą, pačią patikros paslaugą suteikė ne vertintojas, bet servisas. Kaip minėta, pareiškėjo patirtas išlaidas pagal serviso pareiškėjui išrašytą sąskaitą (20 Eur su PVM) draudikas ginčo nagrinėjo metu pareiškėjui visiškai atlygino.

Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikui šiuo konkrečiu atveju nekilo pareiga atlyginti pareiškėjui 100 Eur vertintojo paslaugų išlaidų, pareiškėjui jas patyrus savo iniciatyva ir lėšomis, tam nesant objektyvios būtinybės, nulemtos draudiko pareigų nevykdymo nustatytu terminu.

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus duomenis, darytina išvada, kad pareiškėjo reikalavimas išmokėti papildomą draudimo išmoką ir atlyginti vertintojo paslaugų išlaidas yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-

23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X.X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis